

Αξιολόγηση του Θεσμού του Αθλητικού Σχολείου (Αύγουστος 2019)

1. Ταυτότητα της έρευνας

Η εφαρμογή του θεσμού του Αθλητικού Σχολείου (Α.Σ.) στην Κύπρο ξεκίνησε το 2006, μετά από σχετικές Υπουργικές Αποφάσεις του 2005, στο πλαίσιο της Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης. Σκοπός του θεσμού ήταν να δώσει τη δυνατότητα στους/στις νέους/νέες, οι οποίοι/οποίες επιθυμούν να ακολουθήσουν την επαγγελματική κατεύθυνση του Αθλητισμού να προετοιμαστούν κατάλληλα, χωρίς να υστερούν σε γενική παιδεία. Αρχικά, ιδρύθηκαν και λειτούργησαν πιλοτικά Αθλητικά Λύκεια (Α.Λ.) μόνο στις επαρχίες Λευκωσίας και Λεμεσού κατά τη σχολική χρονιά 2006-2007, ενώ από τη σχολική χρονιά 2015-2016 ο θεσμός επεκτάθηκε και στις υπόλοιπες επαρχίες. Παράλληλα, τη σχολική χρονιά 2015-2016 ξεκίνησε η λειτουργία των Αθλητικών Γυμνασίων (Α.Γ.) στις επαρχίες Λευκωσίας και Λεμεσού και την επόμενη χρονιά επεκτάθηκε σε όλες τις επαρχίες. Σήμερα φοιτούν συνολικά 976 μαθητές και μαθήτριες (115 στην επαρχία Αμμοχώστου, 177 στη Λάρνακα, 274 στη Λεμεσό, 276 στη Λευκωσία, και 134 στην Πάφο).

Η παρούσα αξιολόγηση του θεσμού του Α.Σ. πραγματοποιήθηκε τη σχολική χρονιά 2018-19. Σκοπός της ήταν η διερεύνηση των απόψεων για τον τρόπο λειτουργίας του Α.Σ. (Γυμνασίου και Λυκείου) και τον βαθμό αποτελεσματικότητάς του ως προς την υλοποίηση των στόχων του.

2. Μεθοδολογία

Η έρευνα επικεντρώθηκε στις απόψεις των εμπλεκόμενων στο Α.Σ. (μαθητών/μαθητριών, προπονητών/προπονητριών, συντονιστών/συντονιστριών, διευθυντριών, γονέων/κηδεμόνων, αποφοίτων) όσον αφορά **στον τρόπο λειτουργίας του Α.Σ.**, ως προς: (α) τον σκοπό και τους στόχους του (π.χ. βραχυπρόθεσμες/μακροπρόθεσμες στοχεύσεις, συνάφεια με διαγνωσθείσες ανάγκες μαθητών/μαθητριών, βαθμός υποστήριξης στόχων από στρατηγικές, διαδικασίες, προϋπολογισμός), (β) το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών του, (γ) τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις), (δ) τους τρόπους αξιολόγησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων, και (ε) την εφαρμογή του θεσμού (π.χ. συνάφεια με προθέσεις/σχεδιασμό, υλικοτεχνική υποδομή) και όσον αφορά **στην αποτελεσματικότητά του** για προετοιμασία και κατάρτιση των μαθητών/μαθητριών, έτσι ώστε να ακολουθήσουν, αν το επιθυμούν, την επαγγελματική κατεύθυνση του αθλητισμού, χωρίς να υστερούν σε γενική παιδεία.

Η συλλογή των δεδομένων έγινε με τη διενέργεια συνεντεύξεων σε δύο Α.Σ., ένα Γυμνάσιο και ένα Λύκειο (βολική δειγματοληψία). Συγκεκριμένα, διενεργήθηκαν ατομικές συνεντεύξεις με τις διευθύντριες των δύο Α.Σ., και ομαδικές συνεντεύξεις με δύο συντονιστές/συντονίστριες, έξι προπονητές/προπονήτριες και δεκαεννέα μαθητές/μαθήτριες (Α.Γ.: 9, Α.Λ.: 8). Δεδομένα συλλέχθηκαν, επίσης, με τη χορήγηση ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων σε διαφορετικές ομάδες (μαθητές/μαθήτριες, γονείς/κηδεμόνες, προπονητές/προπονήτριες, συντονιστές/συντονίστριες, αποφοίτους) στα πέντε Α.Γ. και στα πέντε Α.Λ. όλων των επαρχιών της Κύπρου. Στην έρευνα συμμετείχαν 606 μαθητές/μαθήτριες (Α.Γ.: 440, Α.Λ.: 206), 75 προπονητές/προπονήτριες, 229 γονείς/κηδεμόνες, 19 απόφοιτοι Α.Σ. και 9 συντονιστές/συντονίστριες, ως εξής: 101 μαθητές/μαθήτριες, 8 προπονητές/προπονήτριες και 21 γονείς/κηδεμόνες από την επαρχία Αμμοχώστου, 113 μαθητές/μαθήτριες, 21 προπονητές/προπονήτριες και 51 γονείς/κηδεμόνες από την επαρχία Λάρνακας, 178 μαθητές/μαθήτριες, 19 προπονητές/προπονήτριες και 54 γονείς/κηδεμόνες από την επαρχία Λεμεσού, 168 μαθητές/μαθήτριες, 15 προπονητές/προπονήτριες και 61 γονείς/κηδεμόνες από την επαρχία Λευκωσίας και 115 μαθητές/μαθήτριες, 12 προπονητές/προπονήτριες και 43 γονείς/κηδεμόνες από την επαρχία Πάφου. Οι μαθητές/μαθήτριες ασχολούνταν στην πλειοψηφία τους, τόσο στο Α.Γ. όσο και στο Α.Λ., με την καλαθόσφαιρα, την κολύμβηση, το ποδόσφαιρο και τον στίβο.

3. Αποτελέσματα

Ως προς το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, το οποίο αναφέρεται στις απόψεις των εμπλεκόμενων στο Α.Σ., όσον αφορά στον τρόπο λειτουργίας του Α.Σ., προκύπτει από την ανάλυση των αποτελεσμάτων ότι η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών συμφωνεί ότι σκοπός του Α.Σ. είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών/μαθητριών-αθλητών/αθλητριών (αθλητική και ακαδημαϊκή επίδοση). Στην συντριπτική τους πλειοψηφία, οι μαθητές/μαθήτριες θεωρούν ότι το Α.Σ. απευθύνεται σε άτομα που θέλουν να διακριθούν στον αθλητισμό (Α.Γ.: 86%, Α.Λ.: 79%) και να ακολουθήσουν πανεπιστημιακές σπουδές (Α.Γ.: 92%, Α.Λ.: 96%). Η συντριπτική πλειοψηφία των γονέων/κηδεμόνων (97%) αναφέρει ότι η απόφαση για φοίτηση στο Α.Σ. καθοδηγήθηκε από την αγάπη των παιδιών για τον αθλητισμό, ενώ οι προπονητές/προπονήτριες (96%) και οι συντονιστές/συντονίστριες (7/9) πιστεύουν ότι το Α.Σ. απευθύνεται σε άτομα που θέλουν να αναπτύξουν το αθλητικό τους ταλέντο. Λιγότεροι/λιγότερες μαθητές/μαθήτριες (Α.Γ.: 52%, Α.Λ.: 36%), προπονητές/προπονήτριες (47%), συντονιστές/συντονίστριες (2/9) και γονείς/κηδεμόνες (42%) συσχετίζουν το Α.Σ. με επαγγελματική ενασχόληση με τον αθλητισμό. Επίσης, ενώ οι περισσότεροι/περισσότερες μαθητές/μαθήτριες (>70%) αναφέρουν ότι το πρόγραμμα σπουδών ανταποκρίνεται στις προσωπικές τους ανάγκες, λιγότερο από το 45% των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών όλων των ομάδων θεωρεί ότι οι οικονομικοί πόροι είναι αρκετοί για να υποστηρίξουν την επίτευξη των στόχων του.

Περισσότεροι από τους/τις μισούς/μισές συμμετέχοντες/συμμετέχουσες θεωρούν ότι το πρόγραμμα σπουδών προωθεί και υποστηρίζει την επίτευξη των στόχων του Α.Σ. Οι περισσότεροι/περισσότερες μαθητές/μαθήτριες του Α.Λ. (58%) και η πλειοψηφία (>75%) των προπονητών/προπονητριών και συντονιστών/συντονιστριών του Α.Σ. θεωρούν το μάθημα της Ολυμπιακής Παιδείας χρήσιμο. Επιπρόσθετα, αρκετοί/αρκετές συμμετέχοντες/συμμετέχουσες εισηγούνται τον εμπλουτισμό του προγράμματος σπουδών και με άλλα θεωρητικά μαθήματα για τον αθλητισμό. Η πλειοψηφία των προπονητών/προπονητριών (80%) και οι μισοί/μισές συντονιστές/συντονίστριες εισηγούνται, επίσης, ενίσχυση της συμμετοχής των παιδιών σε εξωδιδασκτικές δραστηριότητες (π.χ. αγώνες). Προβληματισμό εκφράζουν μαθητές/μαθήτριες και γονείς/κηδεμόνες σε σχέση με περιορισμούς ως προς τα μαθήματα πρόσβασης στα πανεπιστημιακά ιδρύματα. Επίσης, εκφράζεται κάποια δυσaréσκεια των μαθητών/μαθητριών και προπονητών/προπονητριών σε σχέση, κυρίως, με τη διάρκεια - και λιγότερο - με τον αριθμό των προπονήσεων. Οι εμπλεκόμενοι/εμπλεκόμενες εισηγούνται αύξηση της διάρκειας των τριών εβδομαδιαίων προπονήσεων, έτσι ώστε να υπάρχει χρόνος για μετάβαση στο σχολείο, πρόγευμα και έγκαιρη είσοδο στις αίθουσες διδασκαλίας.

Οι μαθητές/μαθήτριες (Α.Γ.: 82%, Α.Λ.:75%), οι προπονητές/προπονήτριες (88%) και οι συντονιστές/συντονίστριες (9/9) είναι ικανοποιημένοι/ικανοποιημένες από τις αθλητικές επιδόσεις των παιδιών. Ικανοποιημένοι/ικανοποιημένες δηλώνουν, επίσης, οι μαθητές /μαθήτριες (Α.Γ.:65%, Α.Λ.: 56%) και οι συντονιστές/συντονίστριες (8/9) από την ακαδημαϊκή επίδοση των παιδιών. Παράλληλα, οι προπονητές/προπονήτριες (96%) και οι συντονιστές /συντονίστριες (7/9) δηλώνουν ικανοποίηση από τη συμπεριφορά των παιδιών. Οι μαθητές/μαθήτριες εντοπίζουν, επίσης, το όφελος που έχουν για εισαγωγή στο πανεπιστήμιο.

Η αθλητική αξιολόγηση των μαθητών/μαθητριών είναι ένα θέμα για το οποίο εκφράζονται διαφορετικές απόψεις ανάμεσα στους/στις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες. Ενώ οι περισσότεροι/περισσότερες μαθητές/μαθήτριες εκφράζονται θετικά ως προς την αξιολόγηση της αθλητικής τους προόδου, το ποσοστό μειώνεται, καθώς αυξάνεται η ηλικία (Α.Γ.: 80%, Α.Λ.: 69%). Επίσης, ενώ οι συντονιστές/συντονίστριες (7/9) θεωρούν ικανοποιητική την αθλητική αξιολόγηση, θετικά τοποθετούνται μόνο 47% των προπονητών/προπονητριών. Ως προς την αξιολόγηση της ακαδημαϊκής προόδου, το ποσοστό των μαθητών/μαθητριών που εκφράζεται θετικά, και πάλι μειώνεται με την ηλικία (Α.Γ.: 72,5%, Α.Λ.: 57%).

Στην πλειοψηφία τους, οι μαθητές/μαθήτριες του Α.Γ. δηλώνουν ενήμεροι/ενήμερες για το Α.Γ. από το Δημοτικό (66%) και ενήμερες/ενήμερες για το Α.Λ. (75%), ενώ οι μαθητές/μαθήτριες του Α.Λ. δηλώνουν ενήμεροι/ενήμερες για το θεσμό από το Γυμνάσιο (67%). Διαφορετικές και, ενδεχόμενα, αντικρουόμενες απόψεις εκφράζονται για τα κριτήρια εισδοχής / παραμονής στο

Α.Σ. Περίπου οι μισοί/μισές μαθητές/μαθήτριες (Α.Γ.: 60%, Α.Λ.: 56%), προπονητές /προπονήτριες (47%) και συντονιστές/συντονίστριες (5/9) συμφωνούν με τα υφιστάμενα κριτήρια. Ενώ οι υπόλοιποι/υπόλοιπες μαθητές/μαθήτριες και συντονιστές/συντονίστριες υποστηρίζουν ότι αυτά πρέπει να γίνουν αυστηρότερα, έτσι ώστε να εισέρχονται ή/και να παραμένουν οι καλύτεροι/καλύτερες, αντίθετη άποψη φαίνεται να έχουν οι προπονητές/προπονήτριες (44,45%), οι οποίοι/οποίες υποστηρίζουν τη χαλάρωση των κριτηρίων, με σκοπό την εισαγωγή περισσότερων παιδιών στο Α.Σ. Ένα σημείο στο οποίο φαίνεται να υστερεί κάπως το Α.Σ. είναι η ύπαρξη των κατάλληλων προπονητικών χώρων/εγκαταστάσεων (γήπεδα, πισίνες, γυμναστήρια, αποδυτήρια), εφόσον μόνο 37% των μαθητών/μαθητριών, 48% των προπονητών/προπονητριών, έξι στους/στις εννέα συντονιστές/συντονίστριες θεωρεί τις αθλητικές εγκαταστάσεις κατάλληλες για προπόνηση. Σε μικρότερο βαθμό καταγράφονται ελλείψεις σε ό,τι αφορά στον εξοπλισμό του κάθε αθλήματος. Κατά συνέπεια, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών ζητά αναβάθμιση της υλικοτεχνικής υποδομής. Οι μαθητές/μαθήτριες θεωρούν ότι λαμβάνουν ικανοποιητική στήριξη από τους/τις προπονητές/προπονήτριες (Α.Γ.: 82,5%, Α.Λ.: 85%), τους/τις συντονιστές /συντονίστριες (Α.Γ.: 62%, Α.Λ.: 63%), αλλά δεν αισθάνονται την ίδια ικανοποίηση σε σχέση με τη στήριξη από τους/τις καθηγητές/καθηγήτριές τους (Α.Γ.:52%, Α.Λ.: 39%). Παράπονα εκφράζουν και λόγω της έλλειψης φυσιοθεραπευτικής αγωγής, ψυχολογικής στήριξης (π.χ. από αθλητικό/αθλητική ψυχολόγο), διατροφολογικής στήριξης ή/και ιατρικής φροντίδας.

Εισηγήσεις προέκυψαν από τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες ως προς την βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής (ειδικά σε σχέση με τους προπονητικούς χώρους), τη διάρκεια των προπονητικών συναντήσεων, καθώς και τη δημιουργία ενός εξατάξιου Α.Σ., το οποίο να ενσωματώνει το Α.Γ. και το Α.Λ. Αξίζει να σημειωθεί ότι, στην πλειοψηφία τους, οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες τάσσονται υπέρ της λειτουργίας ενός αθλητικού σχολείου, περισσότερο προσανατολισμένου στον αθλητισμό.

Ως προς το **δεύτερο ερευνητικό ερώτημα της αξιολόγησης**, το οποίο αναφέρεται στις απόψεις των εμπλεκόμενων στο Α.Σ. όσον αφορά στην αποτελεσματικότητα του Α.Σ. ως προς την προετοιμασία και κατάρτιση των μαθητών/μαθητριών, ώστε να ακολουθήσουν, αν το επιθυμούν, την επαγγελματική κατεύθυνση του αθλητισμού, χωρίς να υστερούν σε γενική παιδεία, η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών/μαθητριών Α.Γ. (91,59%) και Α.Λ. (95,63%) δηλώνει ότι σκοπεύει να αποκτήσει πανεπιστημιακό τίτλο (πτυχίο). Αυτό φανερώνει ότι πέρα από την αφοσίωσή τους στον αθλητισμό, υπάρχει και ο προσανατολισμός τους στις ακαδημαϊκές σπουδές.

Τέλος, τα αποτελέσματα της παρούσας αξιολόγησης φαίνεται να υποστηρίζουν την επίτευξη του διπλού στόχου του Α.Σ., δηλαδή, της σωστής προετοιμασίας και προαγωγής της άθλησης και του αθλητισμού, πάντα υπό τη στενή παρακολούθηση της ακαδημαϊκής επίδοσης των μαθητών/μαθητριών-αθλητών/αθλητριών. Ανάμεσα στους/στις μαθητές/μαθήτριες, σημαντικό ποσοστό δηλώνει ότι θα ακολουθήσει σπουδές στον αθλητισμό (Α.Γ.: 45%, Α.Λ.: 31%), ενώ εξίσου σημαντικό ποσοστό δηλώνει ότι θα ακολουθήσει σπουδές «*άσχετες με τον αθλητισμό*» (Α.Γ.: 33%, Α.Λ.: 49%). Επίσης, ενώ 58% των μαθητών/μαθητριών Α.Γ. εκφράζουν πρόθεση να γίνουν επαγγελματίες αθλητές/αθλήτριες, το ποσοστό αυτό μειώνεται κατά 10 περίπου μονάδες για τους/τις μαθητές/μαθήτριες του Α.Λ. Παρατηρείται δηλαδή ότι, καθώς οι μαθητές/μαθήτριες μεγαλώνουν, διαμορφώνουν διαφορετικές αντιλήψεις για τις επαγγελματικές τους προοπτικές. Μόνο 26% των γονέων/κηδεμόνων δηλώνουν ότι επιθυμούν τα παιδιά τους να ακολουθήσουν αθλητικές σπουδές, ενώ περίπου στο ίδιο χαμηλό ποσοστό (24%) κυμαίνεται και η επιθυμία τους τα παιδιά τους να ασχοληθούν επαγγελματικά με τον αθλητισμό. Παράλληλα, μεγάλο μερίδιο των γονέων/κηδεμόνων δεν τοποθετείται στις δύο δηλώσεις (44%). Παρόμοιες απόψεις σχετικά με την προετοιμασία των μαθητών/μαθητριών στο Α.Σ. για τις σπουδές και το επαγγελματικό τους μέλλον, εκφράζουν προπονητές/προπονήτριες και συντονιστές/συντονίστριες, με τη συντριπτική πλειοψηφία των προπονητών/προπονητριών (>90%) και το σύνολο των συντονιστών/συντονιστριών να θεωρούν ότι η φοίτησή τους στο Α.Σ. και εξελίσει το ταλέντο τους στον αθλητισμό και επηρεάζει θετικά τη γενική τους παιδεία.

Ερευνητική ομάδα

Δρ Χριστιάνα Νικολάου, nicolaou.c@cyearn.pi.ac.cy

Δρ Μαρία Ανθίμου, anthimou.m@cyearn.pi.ac.cy

Εποπτεία

Δρ Γιασεμίνα Καραγιώργη, karagiorgi.y@cyearn.pi.ac.cy